

DORADZTWO ZAWODOWE - PROGRAM

I. PODSTAWA PRAWNA

Akty prawne dotyczące udzielania uczniom pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia:

- 1) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r. , Nr 67, poz. 329 ze zm.)
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r., Nr 61, poz. 624 ze zm.)
- 3) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno – pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228)
- 4) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 3013 r. poz. 532)
- 5) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59):
- 6) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2017 poz. 703)
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591)

II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczniów oraz specyfikę szkoły, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Program doradztwa zawodowego dla technikum bazuje na wybranych teoriach doradczych, a mianowicie:

- teoria rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona - prezentuje bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów i postrzegania fenomenu pracy na różnych etapach życia człowieka;

- koncepcje D. Super'a i E. Ginzberga oraz A. Roe - określają uwarunkowania wyboru zawodu i kształtowania własnej kariery w ścisłej korelacji z zadaniami rozwojowymi z uwzględnieniem posiadanych doświadczeń uświadomionych i niejawnych;
- teorie J.D. Krumboltza i A.S. Levina, M. Savickasa oraz V. Peav'ego - opisują pojęcie zmiany , które jest kluczowe we współczesnym modelu kariery.

Program doradztwa zawodowego zapewni z jednej strony podążanie za naturalnymi zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwi na dynamikę zmian we współczesnym świecie .

III. CEL OGÓLNY DORADZTWA ZAWODOWEGO

Celem ogólnym doradztwa zawodowego w technikum jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i dokonywania zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających poznawanie własnych zasobów oraz analizę informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny eliminować stereotypy dotyczące ról społecznych i zawodowych. Planując działania związane z doradztwem, należy pamiętać, że uczniowie technikum podjęli już pewnie decyzje edukacyjno-zawodowe i potrzebują wsparcia w weryfikacji tych decyzji i dokonywaniu kolejnych wyborów.

Uczeń po zrealizowaniu zajęć potrafi:

- dokonać adekwatnej samooceny
- rozpoznać mocne i słabe strony
- wymienić zdolności, zainteresowania i umiejętności
- racjonalnie planować ścieżkę edukacyjno zawodową
- dostosować się do zmian
- analizować źródła informacji edukacyjno zawodowej
- współpracować w zespole
- sporządzać CV i list motywacyjny
- skutecznie się zaprezentować
- zachować się asertywnie
- dopasować kompetencje do zawodu
- sprawnie się komunikować
- przewidzieć skutki własnych działań

IV. TREŚCI PROGRAMOWE

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

4.1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

4.2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

4.3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4.4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z poradnictwa kariery.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE – OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1** sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- 1.2** ustala obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- 1.3** analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia) w kontekście planowania przyszłości edukacyjno-zawodowej;
- 1.4** określa własny system wartości (w tym wartości związane z pracą i etyką zawodową).

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1** analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz zasadach na nim funkcjonujących w kontekście wyborów edukacyjno - zawodowych;
- 2.2** określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazą są jego kwalifikacje z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;

- 2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci oraz analizuje podstawy prawa pracy – w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika ;
- 2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości stażu zawodowego/zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej firmy oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- 3.2 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- 3.3 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- 3.4 analizuje możliwości kontynuowania nauki.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania kariery;
- 4.2 sporządza IPD – planuje różne warianty kariery edukacyjno-zawodowej na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji nt. rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki decyzji;
- 4.3 dokonuje wyboru dalszej drogi edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i celami;
- 4.4 wskazuje korzyści wynikające z korzystania z doradztwa kariery na każdym etapie życia.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego są spójne z celami kształcenia ogólnego i kształcenia w zawodach w technikum. Umożliwia to realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych i innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

VI. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a.** podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania ;
- b.** wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- c.** podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. szkolne dni kariery) lub poza nią (np. udział w dniach otwartych wyższych uczelni).

Zajęcia grupowe organizowane są w klasie czwartej technikum w dwugodzinnych blokach, w grupach liczących 10-15 uczniów.

Doradztwo zawodowe powinno być ukierunkowane na kształtowanie:

- a.** proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b.** sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Zalecenia dotyczące prowadzenia zajęć grupowych:

- zajęcia doradztwa zawodowego powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących,
- testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, powinny pełnić funkcję wspomagającą, a ich wyniki należy omawiać indywidualnie,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych,

- zachęcanie uczniów do podejmowania pracy w ramach wolontariatu, który pozwala na sprawdzenie stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem, kształtuje kompetencje obywatelskie i prospołeczne.

VII. WERYFIKACJA EFEKTÓW ZAJĘĆ

Działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania podczas zajęć należy odwoływać się do autorefleksji i samooceny uczestników. Proponowane formy weryfikacji efektów zajęć, to m.in.:

- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć zadawane w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat zajęć;
- zdania niedokończone pobudzające uczestników do refleksji na temat działań związanych z własnym rozwojem i innymi elementami doradztwa zawodowego;
- wypracowanie przez ucznia technikum wymiernych efektów, np. sformułowanie planu kariery, zgromadzenie składowych portfolio (wypracowanie efektów pracy indywidualnej i grupowej);
- indywidualny plan działania – IPD obejmujący zadania do wykonania w odniesieniu do wyznaczonego celu edukacyjno-zawodowego.

VIII. EWALUACJA PROGRAMU

Wewnętrzna ewaluacja programu będzie planowana i realizowana w ramach Wewnętrzny Szkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego. Efektem ewaluacji będzie modyfikacja programu w celu dostosowania go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy. Zaleca się przeprowadzenie ewaluacji przez doradcę zawodowego dla każdej grupy uczniów po zakończeniu pełnego cyklu zajęć grupowych. Proponowane techniki ewaluacji:

- ankieta dla uczniów po zakończeniu zajęć,
- metaplan,
- analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć),
- analiza wytworów uczniów,
- analiza wyników obserwacji,
- wywiady z uczestnikami zajęć.